

Innehåll

1	Sammanfattning.....	3
2	Författningsförslag.....	5
3	Bakgrund.....	7
4	Direktivets innehåll.....	9
5	Genomförande av direktivet	11
5.1	Straffbara gärningar.....	11
5.2	Anstiftan, medhjälp och försök till brott	15
5.3	Påföljder för fysiska personer	17
5.4	Ansvar och påföljder för juridiska personer.....	19
5.5	Domsrätt	21
5.6	Effektiva utredningsverktyg.....	23
5.7	Analys och spårning.....	24
6	Ekonomiska och andra konsekvenser	27
7	Ikraftträdande och övergångsbestämmelser	29
8	Författningskommentar	31
Bilaga 1	Direktivet	33

1 Sammanfattning

Den 22 maj 2014 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/62/EU av den 15 maj 2014 om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF (direktivet) i kraft. Direktivet ska vara genomfört senast den 23 maj 2016.

För att genomföra direktivet föreslås i denna promemoria att maximistraffet för olovlig befattning med falska pengar, grovt brott, höjs till fängelse i sex år. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

2 Författningsförslag

Härigenom föreskrivs att 14 kap. 7 § brottsbalken ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

14 kap.

7 §¹

Den som anskaffar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar eller tar annan liknande befattning med falsk sedel eller falskt mynt som avses i 6 §, med uppsåt att det förfalskade ska prånglas ut, döms för *olovlig befattning med falska pengar* till fängelse i högst två år.

Är brottet ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst *fyra* år.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2016.

¹ Senaste lydelse 2013:425.

3 Bakgrund

Den 20 april 1929 antogs inom Nationernas Förbund en konvention för bekämpande av penningförfalskning. Avsikten med konventionen var att förbättra det internationella samarbetet för att förebygga, utreda och lagföra penningförfalskning och utprämling av falska pengar.

Den 1 januari 1999 införde elva av EU:s medlemsstater en gemensam valuta, euron. Mot den bakgrunden antog Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor (RIF-rådet) rådets resolution av den 28 maj 1999 om förstärkning av det straffrättsliga skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron. Enligt resolutionen ska bestämmelserna i 1929 års konvention utgöra en gemensam minimistandard för det straffrättsliga skyddet mot förfalskning i EU:s medlemsstater. Därefter antogs ett rambeslut för att komplettera bestämmelserna i 1929 års konvention, rådets rambeslut 2000/383/RIF av 29 maj 2000 om förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder. Rambeslutet ställer bland annat krav på att medlemsstaterna ska kriminalisera framställande och hantering av falska pengar liksom anstiftan, medhjälp och försök därtill. Rambeslutet reglerar även vilka straffrättsliga påföljder som gärningarna ska kunna leda till och det innehåller bestämmelser om ansvar och sanktioner för juridiska personer och om domsrätt.

Riksdagen godkände konventionen och utkastet till rambeslut den 18 maj 2000 (prop. 1999/2000:85, bet. 1999/2000:JuU20, rskr. 1999/2000:217).

För att genomföra rambeslutet infördes ett nytt brott, olovlig befattning med falska pengar. Försök till det nya brottet bestående i försök till anskaffande eller mottagande av falska pengar kriminaliserades också. Dessutom utvidgades det straffbara området när

det gäller sedlar och mynt till att omfatta sedlar och mynt som är beslutade men som inte har givits ut. Slutligen infördes en bestämmelse om domsrätt för penningförfalskning samt försök därtill som begåtts utom riket, oberoende av innehållet i lagen på gärningsorten, vilket innebar att kravet på dubbel straffbarhet slopades (prop. 2000/01:40, bet. 2000/01:JuU9, rskr. 2000/01:138).

Genom rådets rambeslut 2001/888/RIF kompletterades det ovan nämnda rambeslutet med en bestämmelse om erkännande av principen om beaktande av återfall i brott (recidiv) när det gäller de brott som anges i rambeslutet. Denna komplettering föranledde inte någon svensk lagändring. Recidivfrågan är numera omhändertagen på ett generellt plan genom rådets rambeslut (2008/675/RIF) om beaktande av fällande domar avkunnade i Europeiska unionens medlemsstater vid ett nytt brottmålsförfarande i en medlemsstat. Inte heller det senare rambeslutet föranledde någon lagändring.

Den 5 februari 2013 presenterade kommissionen förslaget till direktiv om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF.

Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/62/EU av den 15 maj 2014 om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor mot penningförfalskning och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF antogs den 6 maj 2014. Det trädde i kraft den 22 maj 2014 och ska vara genomfört senast den 23 maj 2016. Direktivet finns *i bilaga 1*.

4 Direktivets innehåll

Direktivet innehåller 16 artiklar. Enligt artikel 1 är syftet med direktivet att fastställa minimiregler för brottsdefinitioner och påföljder när det gäller förfalskning av euron och andra valutor. Avsikten är vidare att stärka bekämpningen av sådana gärningar, förbättra utredningen av och samarbetet mot förfalskningsbrotten. Utgångspunkten är att penningförfalskning medför betydande negativa konsekvenser för samhället (skäl 2). Mot den bakgrunden krävs en gemensam definition av straffbara gärningar som rör penningförfalskning samt gemensamma effektiva, proportionella och avskräckande påföljder för både fysiska och juridiska personer (skäl 10).

I artikel 2 definieras begreppen pengar och juridisk person. Artikel 3 anger de gärningar som ska vara straffbara enligt direktivet och artikel 4 behandlar anstiftan, medhjälp och försök till brott. Artikel 5 reglerar påföljder för fysiska personer, medan artiklarna 6 och 7 handlar om ansvar respektive sanktioner för juridiska personer. I artikel 8 finns regler om jurisdiktion. Artikel 9 ställer krav på effektiva utredningsverktyg och artikel 10 ställer vissa krav på att samla in ett referensmaterial avseende förfalskade eurosedlar och euromynt.

I artikel 11 anges vilka statistikuppgifter medlemsstaterna ska lämna till kommissionen. Även om Sverige bedöms uppfylla bestämmelsen bör det noteras att statistiken delvis kommer att innehålla andra händelser än vad som efterfrågas och att jämförbarheten mellan länder påverkas av faktorer som insamlings- och bearbetningsrutiner, lagstiftningens utformning samt rättsväsendets organisation.

I artiklarna 12–16 finns bestämmelser om ersättande av rambeslut 2000/383/RIF, genomförande i nationell lagstiftning, ikraftträdande, m.m. Det rör sig om standardbestämmelser som

inte föranleder några lagstiftningsåtgärder och som inte heller berörs närmare i promemorian. Detsamma gäller de inledande bestämmelserna om syfte och definitioner (artiklarna 1 och 2).

5 Genomförande av direktivet

5.1 Straffbara gärningar

Bedömning: Sverige uppfyller direktivets krav när det gäller straffbara gärningar. Det krävs därmed inte några lagändringar.

Skälen för bedömningen

Direktivets bestämmelser

Artikel 3.1 medför en skyldighet för medlemsstaterna att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att de uppsåtliga handlingar som avses i de olika punkterna i artikeln är straffbelagda.

I artikel 3.1 anges att det ska vara straffbart a) att tillverka eller ändra pengar, oavsett vilka medel som har använts, b) att bedrägligt sätta falska pengar i omlopp samt c) att importera, exportera, transportera, motta eller anskaffa falska pengar i syfte att sätta dem i omlopp med insikt om att de är falska. Det ska vidare enligt punkten d vara straffbart att framställa, motta, anskaffa, eller inneha instrument, föremål, datorprogram och data, samt andra medel som är särskilt anpassade för förfalskning eller ändring av pengar, eller säkerhetsdetaljer såsom hologram, vattenmärken eller andra komponenter av pengar som syftar till att vara ett skydd mot förfalskning.

Enligt artikel 3.2 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de gärningar som avses i punkterna 3.1 a–c är straffbara även när det rör sig om sedlar eller mynt som framställs eller har framställts med hjälp av lagliga anordningar eller material i

strid mot de rättigheter eller villkor enligt vilka de behöriga myndigheterna får ge ut sedlar och mynt.

Medlemsstaterna ska slutligen enligt artikel 3.3 vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de gärningar som avses i punkterna 1 och 2 är straffbara även avseende sedlar och mynt som ännu inte getts ut, men som är avsedda att sättas i omlopp som lagligt betalningsmedel.

De straffbara gärningarna i artikel 3 överensstämmer med artiklarna 3, 4 och 5 b i rambeslutet.

Överväganden

Artikel 3.1 a stadgar att bedräglig tillverkning eller ändring av pengar, oavsett vilka medel som har använts, ska utgöra straffbara handlingar om de begås uppsåtligen. Bestämmelsen motsvarar rambeslutets artikel 3.1 a som vid genomförandet inte föranledde någon lagändring (prop. 1999/2000:85 s. 19 f. och prop. 2000/01:40 s. 19 f.). De i artikel 3.1 a beskrivna handlingarna omfattas av bestämmelsen i 14 kap. 6 § brottsbalken, av vilken det framgår att den som eftergör eller på annat sätt förfalskar sedel eller mynt som gäller i Sverige eller utomlands eller som har beslutats för utgivning men ännu inte är gällande döms för *penningförfalskning*. Bedömningen är därför att Sverige uppfyller åtagandet i artikel 3.1 a. Motsvarande bedömning gjordes i samband med genomförandet av den likalydande artikeln 3.1 a i rambeslutet.

Artikel 3.1 b stadgar att bedrägligt spridande av falska pengar ska vara straffbart. De i artikel 3.1 b beskrivna handlingarna är kriminaliserade genom regleringen i 14 kap. 10 § brottsbalken i vilken det bl.a. anges att den som prånglar ut falsk sedel eller falskt mynt eller annars gör bruk av något som förfalskats döms, om åtgärden innebär fara i bevishänseende, för brukande av det förfalskade som om han eller hon själv hade gjort förfalskningen, dvs. brukande av falska pengar. Av 14 kap. 11 § brottsbalken följer vidare att den som i annat fall än som avses i 10 § bland allmänheten sprider något som lätt kan förväxlas med gällande sedel eller mynt döms för *olaga spridande av efterbildning*. Bedömningen är därför att Sverige uppfyller åtagandet enligt artikel

3.1 b. Motsvarande bedömning gjordes i samband med genomförandet av den likalydande artikel 3.1 b i rambeslutet.

Enligt artikel 3.1 c ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att kriminalisera import, export, transport, mottagande eller anskaffande av falska pengar i syfte att sätta dem i omlopp och med insikt om att de är falska. Bestämmelsen motsvarar rambeslutets artikel 3.1 c, vilken föranledde att brottet *olovlig befattning med falska pengar* infördes i brottsbalken. Bestämmelsen, som nu finns i 14 kap. 7 §, innebar att sådan befattning med falsk sedel eller falskt mynt som föregår utpräntning av falska pengar enligt 14 kap. 10 § eller försök till sådant brott samlades under ett särskilt straffstadgande. Enligt bestämmelsen är det straffbart att anskaffa, lämna, ta emot, förvara, transportera eller ta annan liknande befattning med falsk sedel eller falskt mynt som avses i 6 § om befattningen sker med uppsåt att det förfalskade ska präntas ut. Genom införandet av bestämmelsen uppfyllde Sverige kraven i rambeslutet (prop. 1999/2000:85 s. 19 f. och prop. 2000/01:40 s. 20 f.). Det saknas anledning att nu göra någon annan bedömning och svensk rätt uppfyller därmed åtagandet i artikel 3.1 c.

Enligt artikel 3.1 d ska medlemsstaterna vidta åtgärder för att kriminalisera framställning, mottagande, anskaffning eller innehav av instrument, föremål, datorprogram och data samt andra medel som är särskilt anpassade för förfalskning eller ändring av pengar eller av säkerhetsdetaljer såsom hologram, vattenstämplar eller andra komponenter av pengar som syftar till att skydda mot förfalskning. Motsvarigheten i svensk rätt finns i 14 kap. 13 § brottsbalken enligt vilken sådana förfaranden som nämns i artikeln är kriminaliserade som *försök eller förberedelse till penningförfalskning* enligt bestämmelserna om osjälvständiga brott i 23 kap. brottsbalken. Enligt 23 kap. 2 § brottsbalken döms den som, med uppsåt att utföra eller främja brott, bl.a. skaffar, tillverkar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar, sammanställer eller tar annan liknande befattning med något som är särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott, i de fall det särskilt anges, för förberedelse till brott. Förberedelsebestämmelsen är tillämplig även för brottslighet i IT-miljön. Av proposition 2000/01:85 Förberedelse till brott m.m. framgår att även immateriella objekt kan utgöra sådana hjälpmedel som omfattas av förberedelsebestämmelsen. Programvara för exempelvis olika former av

förfalskning nämns uttryckligen i propositionen (samma prop. s. 41). Även medverkan till försök och förberedelse är straffbelagt.

Det kan noteras att ansvaret för försök och förberedelse i 14 kap. 13 § brottsbalken inte omfattar de fall då brottet, om det fullbordats, skulle vara att anse som ringa brott. Med hänsyn till att den rättsliga grunden för direktivet (artikel 83.1 EUF-fördraget) enligt dess ordalydelse bara tar sikte på särskilt allvarlig brottslighet bör undantaget för ringa fall emellertid inte påverka bedömningen av om svensk rätt uppfyller åtagandet enligt direktivet. Sammanfattningsvis görs bedömningen att Sverige uppfyller åtagandet enligt artikel 3.1 d. Motsvarande bedömning gjordes i samband med genomförandet av den likalydande artikel 3.1 d i rambeslutet.

Enligt artikel 3.2 ska de gärningar som avses i punkterna 3.1 a–c omfatta gärningar som innebär att sedlar och mynt framställs eller har framställts med hjälp av lagliga inrättningar eller material, men i strid med rättigheter eller villkor enligt vilka de behöriga myndigheterna får ge ut sedlar och mynt. Den obehöriga tillverkning av pengar som beskrivs i artikel 3.2 omfattas av bestämmelsen om penningförfalskning i 14 kap. 6 § brottsbalken. För att kunna döma till ansvar för penningförfalskning är det inte avgörande om gärningsmannen använder annan utrustning eller annat material än det som är föreskrivet för äkta mynt eller sedel. Ett mynt kan till exempel vara falskt även om det till sammansättning och storlek motsvarar ett äkta mynt och alltså har samma metallvärde som detta. Avgörande är om tillverkningen har skett av någon som är behörig (NJA II 1948, s. 403 samt Berggren m.fl. *Brottsbalken. En kommentar* [28 april 2015, Zeteo], kommentaren till 14 kap. 6 §). Bedömningen är att Sverige uppfyller kraven i bestämmelsen. Motsvarande bedömning gjordes i samband med genomförandet av den likalydande artikeln 4 i rambeslutet.

Slutligen föreskriver artikel 3.3 att de handlingar som avses i artikel 3.1 och 3.2 ska omfatta gärningar som avser sedlar och mynt som ännu inte getts ut, men som är avsedda att sättas i omlopp i en valuta som är lagligt betalningsmedel. Motsvarande bestämmelse i rambeslutet finns i artikel 5.b, vilken föranledde en ändring i 14 kap. 6 § brottsbalken. Där anges att bestämmelsen ska tillämpas även i fråga om penningssedel eller mynt som beslutats för

utgivning men som ännu inte är gällande. Även reglerna om olovlig befattning med falsk sedel eller falskt mynt enligt 14 kap. 7 § omfattar för utgivning beslutade sedlar och mynt som ännu inte har satts i omlopp (prop. 2000/01:40 s. 22 f och s. 28). Åtagandet enligt artikel 3.3 är därmed uppfyllt.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att Sverige uppfyller direktivets krav enligt artikel 3.

5.2 Anstiftan, medhjälp och försök till brott

Bedömning: Sverige uppfyller direktivets krav när det gäller straffansvar för anstiftan, medhjälp och försök till brott. Det krävs därmed inte några lagändringar.

Skälen för bedömningen

Direktivets bestämmelser

Enligt artikel 4.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att anstiftan och medhjälp till sådana gärningar som avses i artikel 3 är straffbara.

Medlemsstaterna ska vidare, enligt artikel 4.2, vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att försök till de gärningar som avses i artikel 3.1 a, b och c utgör straffbara gärningar. Vidare ska försök till de gärningar som avses i 3.2 eller 3.3 kriminaliseras i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 a, b och c. Det innebär ett åtagande att kriminalisera försök till samtliga i direktivet straffbara gärningar utom framställning, mottagande, anskaffning eller innehav av instrument, föremål, datorprogram jämte data och andra medel som är särskilt anpassade för förfalskning eller ändring av valuta eller hologram, vattenstämplar eller andra komponenter av valuta som syftar till att skydda mot förfalskning (artikel 3.1 d).

Bestämmelsen motsvaras av artikel 3.2 i rambeslutet.

Överväganden

Som framgår av avsnitt 4.1 uppfyller bestämmelserna i 14 kap. 6, 7 och 10 §§ brottsbalken de kriminaliseringskrav som följer av artiklarna 3.1 a–b, 3.2 och 3.3 i direktivet och med stöd av 23 kap 4 § samma balk omfattas även medverkan till dessa brott av straffansvar. Vidare är medverkan till försök och förberedelse straffbart enligt svensk rätt, vilket har betydelse för Sveriges genomförande av nu aktuellt åtagande såvitt avser medverkan till brotten i artikel 3.1 d, som i svensk rätt motsvaras av straffansvaret för försök och förberedelse till penningförfalskning. Därmed är medverkan straffbelagt avseende samtliga nu relevanta brott. Sverige lever därför upp till artikel 4.1 om medverkansansvar, vilket också var slutsatsen i samband med genomförandet av rambeslutet (prop. 1999/2000:85 s. 19 f. och prop. 2000/01:40 s. 19 f.).

När det gäller artikel 4.2 är, enligt 14 kap. 13 § brottsbalken, bl.a. försök straffbelagt avseende samtliga nu aktuella brott. De gärningar som ska vara straffbara enligt artikel 3.1 c omfattar att importera, exportera, transportera, motta eller anskaffa falska pengar i syfte att sätta dem i omlopp. Detta motsvaras av straffbestämmelserna i 14 kap. 7 § brottsbalken om olovlig befattning med falska pengar som omfattar den som anskaffar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar eller tar annan liknande befattning med falsk sedel eller falskt mynt. När det gäller försök till olovlig befattning med falska pengar är dock straffansvaret, enligt 14 kap. 13 §, begränsat till anskaffande eller mottagande av det förfalskade. Annan tänkbar hantering av det förfalskade bör emellertid förutsätta befattning på sådant sätt att gärningen utgör fullbordat brott enligt 14 kap. 7 §. Någon ytterligare kriminalisering av försöksbrott i dessa avseenden bedöms därför inte vara nödvändig för att uppfylla direktivets krav.

Sammanfattningsvis görs bedömningen att några lagstiftningsåtgärder med anledning av åtagandet enligt artikel 4 inte är påkallade.

5.3 Påföljder för fysiska personer

Förslag: Maximistraflet för grov olovlig befattning med falska pengar höjs till sex års fängelse.

Skälen för förslaget

Direktivets bestämmelser

Enligt artikel 5.1 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de gärningar som avses i artiklarna 3 och 4 medför effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder.

Enligt artikel 5.2 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 d, artikel 3.2 och artikel 3.3 i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 d bestraffas med en påföljd som inbegriper fängelse.

Artikel 5.3 stadgar att medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 a och 3.3 i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 a bestraffas med ett maximistraf om minst åtta års fängelse.

Enligt artikel 5.4 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de straffbara gärningarna som avses i artikel 3.1 b och 3.1 c och 3.3 i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 b och 3.1 c bestraffas med ett maximistraf om minst fem års fängelse.

Beträffande de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 b får medlemsstaterna slutligen enligt artikel 5.5 föreskriva andra effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder än de som avses i punkten 4 i artikeln, inbegripet böter och fängelse, om de falska pengarna tagits emot utan vetskap om att de varit förfalskade, men lämnats vidare med vetskap om att de var falska.

Artikeln saknar motsvarighet i rambeslutet, där det i artikel 6.2 endast föreskrivs att brottet att i bedrägligt syfte framställa eller ändra pengar (alltså motsvarigheten till artikel 3.1 a i direktivet) ska kunna bestraffas med fängelse, varvid det maximala straffet inte ska underskrida åtta år.

Överväganden

De påföljder som föreskrivs i svensk rätt för de gärningar som ska kriminaliseras enligt artiklarna 3 och 4 får anses uppfylla de krav som ställs i artikel 5.1. Samtliga brott i 14 kap. brottsbalken som aktualiseras med anledning av dessa bestämmelser innehåller fängelse i straffskalan. Penningförfalskning enligt 14 kap. 6 § kan, om brottet är grovt, medföra fängelse i högst åtta år. Likaså är fängelse föreskrivet för de förfaranden som omfattas av artikel 3.1 d, dvs. försök eller förberedelse till penningförfalskning och olovlig befattning med falska pengar. Därmed påkallar inte föreskrifterna om påföljder i artikel 5.2, 5.3 och 5.5 någon ändring av nuvarande regler.

Däremot lever svensk rätt inte upp till kravet på lägsta maximistraff om fem års fängelse för brott enligt artikel 3.1 c eftersom det för olovlig befattning med falska pengar enligt 14 kap. 7 § brottsbalken är föreskrivet ett maximistraff om fyra års fängelse. En lagändring krävs alltså för att uppfylla direktivets krav såvitt avser artikel 5.4.

Vilka steg som ska användas vid bestämmande av en straffskala är inte lagreglerat annat än genom en allmän bestämmelse i 26 kap 1 § brottsbalken enligt vilken fängelse kan dömas ut i lägst 14 dagar och högst 10 år, eller 18 år om också livstids fängelse ingår i straffskalan. Det finns alltså inte något formellt hinder mot att höja straffet till den nivå som direktivet föreskriver. Straffskalorna i brottsbalken är emellertid utformade så att vissa steg används som kortaste och längsta fängelsestraff. Förutom det allmänna straffminimum är minimistraffen i straffskalorna sex månaders fängelse, ett, två eller fyra års fängelse. Ett undantag är emellertid grov fridskränkning och grov kvinnofridskränkning där straffminimum enligt 4 kap. 4 a § brottsbalken är nio månaders fängelse (prop. 2012/13:108 s. 16–19). Straffmaximum för enskilda brott är sex månaders, ett, två, fyra, sex, åtta eller tio års fängelse, samt i vissa fall 18 år eller på livstid.

Direktivet kräver inte annat än att maximistraffet ska vara som lägst fem års fängelse och det finns inte i övrigt några särskilda skäl som talar för att straffmaximum för olovlig befattning med falska pengar skulle bestämmas på annat sätt än i enlighet med något av de maximistraff som gäller för andra brott. Mot den bakgrunden

bör maximistrafvet för grov olovlig befatning med falska pengar höjas till fängelse i högst sex år. Därmed kommer straffskalan för grov olovlig befatning med falska pengar att motsvara vad som gäller för bl.a. grov stöld, grovt bedrägeri, grovt häleri och grovt svindleri.

Några ytterligare lagstiftningsåtgärder med anledning av åtagandet enligt artikel 5 är inte påkallade.

5.4 Ansvar och påföljder för juridiska personer

Bedömning: Sverige uppfyller direktivets krav när det gäller ansvar och påföljder för juridiska personer. Det krävs därmed inte några lagändringar.

Skälen för bedömningen

Direktivets bestämmelser

Enligt artikel 6.1 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till svars för de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4. Ansvaret aktualiseras då gärningarna begåtts till förmån för den juridiska personen av en person som agerat antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning inom organisationen. Den ledande ställningen ska vara grundad på behörighet att företräda den juridiska personen, befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.

Vidare ska medlemsstaterna enligt artikel 6.2 säkerställa att en juridisk person kan ställas till svars när brister i den övervakning eller kontroll som ska utföras av en sådan person som avses i artikel 6.1 har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennes förmån begå några av de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4.

Enligt artikel 7 ska medlemsstaterna vidta de åtgärder som är nödvändiga för att en juridisk person som har ställts till svars enligt artikel 6 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner. Dessa ska innefatta bötesstraff eller

administrativa avgifter. Därutöver får sanktionerna innefatta fråntagande av rätt till offentliga förmåner eller stöd, tillfällig eller permanent näringsförbud, rättslig övervakning, ett rättsligt beslut om upplösning av verksamheten eller en tillfällig eller permanent stängning av inrättningar som har använts för att begå den straffbara gärningen.

Artiklarna 6 och 7 överensstämmer med artiklarna 8 och 9 i rambeslutet.

Överväganden

Artiklarna 6 och 7 om ansvar och påföljder för juridiska personer utgör standardbestämmelser som återfinns i flera andra redan antagna rättsakter inom ramen för samarbetet i rättsliga och inrikes frågor. Vid tidigare bedömningar (t.ex. när det gäller rambeslutet mot människohandel, rambeslutet om angrepp mot informationssystem och rambeslutet om bekämpande av terrorism, prop. 2003/04:111 s. 32 f, prop. 2003/04:164 s. 30 respektive prop. 2008/09:25 s. 29) har de svenska reglerna om företagsbot ansetts uppfylla de krav som ställs i fråga om ansvar och sanktioner för juridiska personer. Sanktionerna har även ansetts vara effektiva, proportionella och avskräckande. Samma bedömning gjordes också vid genomförandet av rambeslutet som ligger till grund för det nu aktuella direktivet.

Regler om företagsbot finns i 36 kap. 7–10 a §§ brottsbalken. Av 7 § följer att en näringsidkare kan åläggas företagsbot för brott som har begåtts i utövningen av näringsverksamhet. Det gäller under förutsättning att näringsidkaren inte har gjort vad som skäligen kunnat krävas för att förebygga brottsligheten eller brottet har begåtts av en person i ledande ställning grundad på befogenhet att företräda näringsidkaren eller att fatta beslut på näringsidkarens vägnar, eller en person som annars haft ett särskilt ansvar för tillsyn eller kontroll i verksamheten.

Företagsbot ska enligt 8 § fastställas till lägst 5 000 kr och högst 10 miljoner kr. Av 9 § följer att vid bestämmande av företagsbotens storlek ska, med beaktande av straffskalan för brottet, särskild hänsyn tas till den skada eller fara som brottsligheten inneburit samt till brottslighetens omfattning och förhållande till närings-

verksamheten. Skälig hänsyn ska också tas till om näringsidkaren tidigare ålagts att betala företagsbot.

Enligt lagen (1986:436) om näringsförbud finns vidare en möjlighet att besluta om näringsförbud mot enskilda näringsidkare som begått brott inom ramen för sin verksamhet.

Sammanfattningsvis har det svenska regelverket flera gånger bedömts svara mot sådana krav om ansvar och påföljder för juridiska personer som finns i direktivet. Det saknas anledning att göra en annan bedömning nu och Sverige bedöms därför leva upp till åtagandena enligt direktivet.

5.5 Domsrätt

Bedömning: Sverige uppfyller direktivets krav när det gäller domsrätt. Det krävs därmed inte några lagändringar.

Skälen för bedömningen

Direktivets bestämmelser

Enligt artikel 8.1 ska varje medlemsstat vidta nödvändiga åtgärder för att upprätta sin behörighet beträffande de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4 om den straffbara gärningen helt eller delvis har begåtts på medlemsstatens territorium eller den straffbara gärningen har begåtts av någon som är medborgare i medlemsstaten.

Enligt artikel 8.2 ska varje medlemsstat som har euron som valuta vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet när det gäller de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4 som har begåtts utanför dess territorium. Det gäller åtminstone om gärningen avser euron och om den straffbara gärningen har begåtts av någon som befinner sig på den medlemsstatens territorium och inte utlämnats eller om falska eurosedlar eller euromynt som härrör från den straffbara gärningen har påträffats på den medlemsstatens territorium. Vidare ska enligt artikel 8.2 varje medlemsstat vid lagföringen av de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 a och artikel 3.2 och 3.3, i den mån de hänför sig till artikel 3.1 a, samt vid lagföring av anstiftan, medhjälp och försök till dessa straffbara

gärningar, vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att dess behörighet inte är beroende av att gärningarna är straffbelagda på den plats där de begicks.

Bestämmelsen i artikel 8.1 a har sin motsvarighet i rambeslutets artikel 7.1 medan övriga punkter i artikel 8 är nya.

Överväganden

De svenska bestämmelserna om jurisdiktion eller domsrätt finns huvudsakligen i 2 kap. brottsbalken. Svensk domsrätt föreligger alltid när brottet är begånget i Sverige. Detta framgår av 1 §. Enligt 4 § anses ett brott begånget där den brottsliga handlingen företogs, där brottet fullbordades eller, vid försök, där brottet skulle ha fullbordats. Så snart någon del av den brottsliga handlingen har ägt rum i Sverige är handlingen i sin helhet att anse som begånget i Sverige. Svensk domstol är enligt 2 § också behörig att döma för brott som har begåtts utomlands, om brottet har begåtts av en svensk medborgare, en nordisk medborgare som finns i landet, en utlänning med hemvist i Sverige, en utlänning utan hemvist i Sverige som efter brottet blivit svensk medborgare eller tagit hemvist här eller av en annan utlänning som finns i landet om det på brottet kan följa fängelse i mer än sex månader. Svensk rätt svarar alltså mot artikel 8.1 i dess helhet.

Eftersom artikel 8.2 bara träffar de medlemsstater som har euron som valuta omfattas inte Sverige av bestämmelsen. Av skäl 23 framgår att det, med hänsyn till den objektivt sett annorlunda situationen för de medlemsstater som har euron som valuta, är lämpligt att skyldigheten att fastsälla jurisdiktion enligt artikel 8.2 endast gäller för dessa medlemsstater. Det kan dock noteras, med anledning av innehållet i artikel 8.2 a, att svensk domsrätt gör det möjligt att lagföra de aktuella brotten om gärningsmannen finns i Sverige, så länge brotten inte är att anse som ringa (2 kap. 2 § första stycket 3 brottsbalken).

Sammanfattningsvis bedöms Sverige leva upp till åtagandena enligt artikel 8.1.

5.6 Effektiva utredningsverktyg

Bedömning: Sverige uppfyller direktivets krav när det gäller tillgången till effektiva utredningsverktyg. Det krävs därmed inte några lagändringar.

Skälen för bedömningen

Direktivets bestämmelser

Enligt artikel 9 ska medlemsstaterna vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att effektiva utredningsverktyg, som de som används när det gäller organiserad brottslighet eller andra grova brott, är tillgängliga för de personer, enheter eller avdelningar som har ansvaret för att utreda eller lagföra de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4. Bestämmelsen är ny i förhållande till rambeslutet.

I skäl 21 anges att syftet med artikel 9 är att säkerställa framgångsrika utredningar och åtal för penningförfalskningar. De som har ansvar för utredningen av sådan brottslighet bör därför ha möjlighet att använda effektiva utredningsverktyg, som de som används vid utredningen av organiserad brottslighet eller andra allvarliga brott. Som exempel nämns bl.a. avlyssning av kommunikation och dold övervakning. Det anförs särskilt att användningen av sådana verktyg i enlighet med nationell rätt ska stå i proportion till arten av och allvaret i de straffbara gärningar som är föremål för utredning.

Överväganden

Artikel 9 och beaktandesats 21 ger uttryck för en allmän skyldighet att säkerställa att det finns effektiva utredningsverktyg vid utredning av brott enligt direktivet och ger vissa exempel men ställer inte krav på att alla utredningsmetoder och tvångsmedel ska kunna tillämpas för alla brott enligt direktivet oavsett svårhetsgrad.

Enligt svensk rätt är möjligheten att använda särskilda utredningsmetoder inte avhängig en viss brottstyp, till exempel grov organiserad brottslighet. När det gäller möjligheterna att

använda tvångsmedel är de dock knutna till straffskalan för det aktuella brottet. Som en allmän begränsning gäller också att tvångsmedel får beslutas om skälen för åtgärden uppväger det intrång eller men i övrigt som åtgärden innebär för den misstänkte eller för något annat motstående intresse (se t.ex. 27 kap 1 § tredje stycket rättegångsbalken). Den svenska ordningen, som medger att utredningsmetoder och tvångsmedel av det slag som åsyftas i artikeln kan användas vid utredning av grövre brott enligt direktivet, uppfyller de krav som ställs. Artikel 9 kräver därmed inte någon lagändring.

5.7 Analys och spårning

Bedömning: Sverige uppfyller direktivets krav när det gäller rutinerna för analys och spårning av förfalskade eurosedlar och mynt. Det krävs därmed inte några lagändringar.

Skälen för bedömningen

Direktivets bestämmelser

Enligt artikel 10 ska medlemsstaterna under ett pågående straffrättsligt förfarande se till att det nationella analyscentrumet och nationella centrumet för myntanalys utan dröjsmål tillåts undersöka misstänkta förfalskningar av eurosedlar och euromynt för analys, identifiering och spårning av ytterligare förfalskningar. De behöriga myndigheterna ska utan dröjsmål och senast när ett slutligt beslut om det straffrättsliga förfarandet har fattats översända nödvändiga provexemplar.

Artikeln saknar motvarighet i rambeslutet. Som skäl för artikeln anförs att analys, identifiering och spårning av falska eurosedlar och mynt bör vara möjligt under pågående rättsliga förfaranden för att påskynda upptäckten av källan till produktionen och på så sätt öka chanserna för att undvika och stoppa förfalskningarna från att vara i fortsatt omlopp. Under vissa omständigheter, till exempel om bara ett fåtal falska sedlar och mynt utgör bevismaterial i brottmål eller om fysisk överföring skulle medföra risk för att bevisning, exempelvis fingeravtryck, förstörs bör de behöriga

myndigheterna istället kunna besluta att bevilja tillgång till sedlarna och mynten (skäl 24).

Överväganden

De nationella analyscentrum respektive de nationella centrum för myntanalys som avses i artikeln är de som har utsetts eller inrättats i enlighet med rådets förordning (EG) nr 1338/2001 om fastställande av nödvändiga åtgärder för skydd av euron mot förfalskning. Den svenska analysmyndigheten är Nationellt forensiskt centrum (laboratoriet). Laboratoriet, som tidigare benämndes Statens kriminaltekniska laboratorium, ingår sedan den 1 januari 2015 i den nya Polismyndigheten som en särskild avdelning. Ett huvudsyfte med att göra laboratoriet till en del av Polismyndigheten är att kunna skapa en sammanhållen forensisk process inom myndigheten, från brottsplats till laboratorium. Laboratoriet har huvudansvaret för den forensiska processen inom Polismyndigheten innefattande forensisk forskning, insamling, bearbetning och offentliggörande av resultat (prop. 2013/14:110). Laboratoriets verksamhet regleras närmare i förordningen (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten.

Enligt 47 § Rikspolisstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om förfarande med egendom som tagits i beslag, förverkats eller tagits i förvar ska förfalskade eller på annat sätt manipulerade eurosedlar och mynt som har förverkats överlämnas till laboratoriet för att ingå i en referenssamling där (RP SFS 2014:1 FAP 102-2). I de allmänna råd som följer bestämmelsen anges att detsamma bör gälla även andra förfalskade eller på annat sätt manipulerade sedlar och mynt som har förverkats. Det anförda innebär att varje förfalskad eurosedel eller förfalskat euromynt lämnas till laboratoriet i samband med förverkande. Sverige lever därmed upp till kravet enligt artikel 10 och någon ytterligare författningsreglering med anledning av åtagandet bedöms inte vara påkallad.

6 Ekonomiska och andra konsekvenser

Promemorians förslag innebär att maximistraffet för den grova graden av olovlig befattning med falska pengar höjs. Det kan antas att en på detta sätt skärpt straffskala medför marginellt ökade kostnader för Kriminalvården, då en andel av de personer som döms till fängelse för olovlig befattning med falska pengar, grovt brott, kan komma att verkställa något längre tid i fängelse. En sådan kostnadsökning torde dock vara av marginell betydelse och bör därför rymmas inom ramen för Kriminalvårdens befintliga anslag.

7 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Förslag och bedömning: Lagändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2016. Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte.

Skälen för förslaget och bedömningen: Direktivet ska vara genomfört senast den 23 maj 2016. Lagändringarna bör därmed träda i kraft senast vid den tidpunkten. Det föreslås att detta sker den 1 januari 2016.

Några särskilda övergångsbestämmelser behövs inte. Av 5 § andra stycket lagen (1964:163) om införande av brottsbalken följer att de nya bestämmelserna inte får tillämpas på ett sådant sätt att de ges retroaktiv verkan till den tilltalades nackdel.

8 Författningskommentar

Förslaget till lag (2016:00) om ändring i brottsbalken

14 kap. Om förfalskningsbrott

7 § Den som anskaffar, lämnar, tar emot, förvarar, transporterar eller tar annan liknande befattning med falsk sedel eller falskt mynt som avses i 6 §, med uppsåt att det förfalskade ska prånglas ut, döms för *olovlig befattning med falska pengar* till fängelse i högst två år.

Är brottet ringa, döms till böter eller fängelse i högst sex månader.

Är brottet grovt, döms till fängelse i lägst sex månader och högst sex år.

Paragrafen innehåller bestämmelser om ansvar för olovlig befattning med falska pengar.

I *tredje stycket* har straffskalan för grovt brott ändrats genom att straffmaximum har höjts från fyra till sex år. Ändringen behandlas i avsnitt 4.3.

Gränsdragningen mellan grovt brott och brott av normalgraden är inte avsedd att förändras genom den ändrade straffskalan. Tidigare förarbetsuttalanden och den praxis som utvecklats i fråga om denna gränsdragning kan därför alltjämt tjäna som ledning.

EUROPEISKA UNIONEN

EUROPAPARLAMENTET

RÅDET

Bryssel den 15 maj 2014
(OR. en)

2013/0023 (COD)
LEX 1533

PE-CONS 45/1/14
REV 1

DROIPEN 28
JAI 110
ECOFIN 177
UEM 34
GAF 12
CODEC 519

**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS DIREKTIV
OM STRAFFRÄTTSLIGT SKYDD AV EURON OCH
ANDRA VALUTOR MOT PENNINGFÖRFALSKNING
OCH OM ERSÄTTANDE AV RÅDETS RAMBESLUT 2000/383/RIF**

**EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS
DIREKTIV 2014/62/EU**

av den 15 maj 2014

**om straffrättsligt skydd av euron och andra valutor
mot penningförfalskning
och om ersättande av rådets rambeslut 2000/383/RIF**

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT
DETTA DIREKTIV

med beaktande av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, särskilt artikel 83.1,

med beaktande av Europeiska kommissionens förslag,

efter översändande av utkastet till lagstiftningsakt till de nationella parlamenten,

med beaktande av Europeiska centralbankens yttrande¹,

med beaktande av Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs yttrande²,

i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet³, och

¹ EUT C 179, 25.6.2013, s. 9.

² EUT C 271, 19.9.2013, s. 42.

³ Europaparlamentets ståndpunkt av den 16 april 2014 (ännu ej offentliggjord i EUT) och rådets beslut av den 6 maj 2014.

av följande skäl:

- (1) Euron har som gemensam valuta i medlemsstaterna i euroområdet blivit en viktig faktor i unionens ekonomi och dess medborgares dagliga liv. Sedan den infördes 2002 har emellertid förfälskningar av euron, som är en valuta som hela tiden är föremål för intresse från organiserade kriminella grupper som ägnar sig åt penningförfälskning, orsakat ekonomiska skador på minst 500 miljoner EUR. Det är av intresse för unionen som helhet att motsätta sig och lagföra sådan verksamhet som kan antas äventyra eurons tillförlitlighet genom förfälskning.
- (2) Penningförfälskningar medför betydande negativa konsekvenser för samhället. De skadar människor och företag, som inte ersätts för falska sedlar och mynt, även om de erhållits i god tro. Det skulle kunna leda till oro hos konsumenterna huruvida kontanterna är tillräckligt skyddade och till en rädsla för att få falska sedlar och mynt. Det är därför av yttersta vikt att säkerställa tilliten och förtroendet för att sedlar och mynt är äkta hos medborgare, företag och finansinstitut i samtliga medlemsstater och i tredjeländer.
- (3) Det är nödvändigt att se till att effektiva och ändamålsenliga straffrättsliga åtgärder på lämpligt sätt skyddar euron och andra valutor, i lagligt omlopp, i alla medlemsstaterna.
- (4) Rådets förordning (EG) nr 974/98¹ ålägger de medlemsstater som har euron som valuta att säkerställa lämpliga påföljder mot förfälskning av sedlar och mynt i euro.

¹ Rådets förordning (EG) nr 974/98 av den 3 maj 1998 om införande av euron (EGT L 139, 11.5.1998, s. 1).

- (5) Rådets förordningar (EG) nr 1338/2001¹ och (EG) nr 1339/2001² föreskriver nödvändiga åtgärder för skydd av euron mot förfalskning, särskilt åtgärder för att ta falska euromynt och eurosedlar ur omlopp.
- (6) Den internationella konvention för bekämpning av penningförfalskning som undertecknades i Genève den 20 april 1929, och dess protokoll (nedan kallad *Genèvekonventionen*)³ föreskriver regler för att effektivt förhindra, lagföra och fastställa straffrättsliga påföljder vid penningförfalskning. Den syftar särskilt till att säkerställa att stränga straffrättsliga påföljder och andra sanktioner kan åläggas vid penningförfalskning. Alla avtalsslutande parter i Genèvekonventionen måste tillämpa principen om icke-diskriminering av andra valutor i förhållande till sin egen nationella valuta.
- (7) Detta direktiv kompletterar bestämmelserna i, och underlättar medlemsstaternas tillämpning av, Genèvekonventionen. Av det skälet är det viktigt att medlemsstaterna är parter i Genèvekonventionen.

¹ Rådets förordning (EG) nr 1338/2001 av den 28 juni 2001 om fastställande av nödvändiga åtgärder för skydd av euron mot förfalskning (EGT L 181, 4.7.2001, s. 6).

² Rådets förordning (EG) nr 1339/2001 av den 28 juni 2001 om att låta verkningarna av förordning (EG) nr 1338/2001 om fastställande av nödvändiga åtgärder för skydd av euron mot förfalskning även omfatta de medlemsstater som inte har antagit euron som gemensam valuta (EGT L 181, 4.7.2001, s. 11).

³ Nr 2623, s. 372 – Nationernas förbund, traktatsamling 1931.

- (8) Detta direktiv bygger på och uppdaterar rådets rambeslut 2000/383/RIF¹. Det kompletterar rambeslutet med ytterligare bestämmelser om sanktionsnivåer, om utredningsverktyg och om analys, identifiering och spårning av falska eurosedlar och euromynt under pågående rättsliga förfaranden.
- (9) Genom detta direktiv bör varje sedel och mynt i lagligt omlopp skyddas, oavsett om de är gjorda av papper, metall eller annat material.
- (10) Skyddet av euron och andra valutor kräver en gemensam definition av straffbara gärningar som rör penningförfalskning samt gemensamma effektiva, proportionella och avskräckande påföljder för både fysiska och juridiska personer. För att säkerställa överensstämmelse med Genèvekonventionen bör det i detta direktiv föreskrivas att samma straffbara gärningar som i konventionen ska vara straffbara. Därför bör framställningen av falska sedlar och mynt och spridningen av dem utgöra en straffbar gärning. Viktigt förberedelsearbete i samband med dessa straffbara gärningar, som t.ex. framställning av instrument och komponenter för penningförfalskning, bör bestraffas separat. Det gemensamma målet för dessa definitioner av straffbara gärningar bör vara att avskräcka från all hantering av falska sedlar och mynt, instrument och andra medel för penningförfalskning.

¹ Rådets rambeslut 2000/383/RIF av den 29 maj 2000 om förstärkning av skyddet mot förfalskning i samband med införandet av euron genom straffrättsliga och andra påföljder (EGT L 140, 14.6.2000, s. 1).

- (11) Missbruk av lagliga inrättningar eller material i auktoriserade tryckerier eller myntverk för framställning av otillåtna sedlar och mynt för bedräglig användning bör också vara en straffbar gärning. Sådant missbruk omfattar situationer där en nationell centralbank eller myntverk eller annan auktoriserad verksamhet framställer sedlar eller mynt över den kvot som Europeiska centralbanken (ECB) godkänt. Det omfattar också situationer där en anställd i ett auktoriserat tryckeri eller myntverk missbrukar inrättningen för sina egna syften. Denna gärning bör straffbeläggas som en straffbar gärning, även om de tillåtna mängderna inte har överskridits, eftersom de framställda sedlarna och mynten när de väl satts i omlopp inte kan skiljas från godkända sedlar och mynt.
- (12) Sedlar och mynt som ECB eller de nationella centralbankerna och myntverken ännu inte formellt har gett ut bör också omfattas av skyddet i detta direktiv. Därför bör till exempel euromynt med nya nationella sidor eller nya serier med eurosedlar skyddas innan de officiellt har satts i omlopp.
- (13) Anstiftan, medhjälp och försök till förfalskningsbrott, inklusive missbruk av lagliga inrättningar eller material, och som inbegriper förfalskningar av sedlar och mynt som ännu inte getts ut, men som är avsedda att sättas i omlopp, bör också bestraffas när så krävs. Detta direktiv innebär inte ett krav på medlemsstaterna att straffbelägga försök att begå en överträdelse relaterad till ett instrument eller en komponent för förfalskning.
- (14) Uppsåt bör vara en av förutsättningarna för ansvar för de straffbara gärningar som avses i detta direktiv.

- (15) Penningförfalskning är traditionellt ett brott som är belagt med stränga påföljder i medlemsstaterna. Detta beror på brottets allvarliga natur och dess följder för medborgarna och företagen och på behovet av att säkerställa förtroendet hos unionsmedborgarna för eurons och andra valutors tillförlitlighet. Detta gäller särskilt för euron, som är den gemensamma valutan för mer än 330 miljoner människor i euroområdet och den näst viktigaste internationella valutan.
- (16) Medlemsstaterna bör fastställa straffrättsliga påföljder i sin nationella rätt med avseende på unionsrättens bestämmelser mot penningförfalskning. Dessa påföljder bör vara effektiva, proportionella och avskräckande och bör inbegripa fängelsestraff. Den lägsta nivån på det maximala fängelsestraff som föreskrivs i detta direktiv för de straffbara gärningar som fastställs däri bör åtminstone tillämpas på de allvarligaste formerna av dessa straffbara gärningar.
- (17) Påföljdsnivåerna bör vara effektiva och avskräckande, men bör inte gå utöver vad som står i proportion till överträdelserna. Även om uppsåtligt vidarelämnande av falska sedlar och mynt som har mottagits i god tro kan bestraffas med en annan typ av straffrättslig påföljd, inbegripet böter, i medlemsstaternas nationella rätt, bör den rätten fastställa fängelse som en maximipåföljd. Fängelsepåföljd för fysiska personer kommer att fungera starkt avskräckande på potentiella brottslingar, med verkan i hela unionen.
- (18) Eftersom detta direktiv fastställer minimiregler kan medlemsstaterna anta eller behålla strängare regler mot penningförfalskning.

- (19) Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av allmänna regler och principer i nationella straffrättsliga bestämmelser om tillämpning och verkställighet av domar i enlighet med de faktiska omständigheterna i varje enskilt fall.
- (20) Eftersom förtroendet för sedlarnas och myntens äkthet också kan skadas eller hotas av juridiska personers ageranden, bör juridiska personer kunna hållas ansvariga för straffbara gärningar som begås för deras räkning.
- (21) För att säkerställa framgångsrika utredningar och åtal för penningförfalskning, bör de som har ansvaret för att utreda och lagföra sådana straffbara gärningar ha möjlighet att använda effektiva utredningsverktyg, som de som används vid bekämpning av organiserad brottslighet eller andra allvarliga brott. Sådana verktyg kan vid behov omfatta till exempel avlyssning av kommunikation, dold övervakning, inklusive elektronisk övervakning, övervakning av bankkonton och andra ekonomiska utredningar. Med beaktande av bland annat proportionalitetsprincipen bör användningen av sådana verktyg i enlighet med nationell rätt stå i proportion till arten av och allvaret i de straffbara gärningar som är föremål för utredning. Rätten till skydd för personuppgifter bör respekteras.

- (22) Medlemsstaterna bör fastställa sin behörighet i överensstämmelse med Genèvekonventionen och bestämmelserna om domstols behörighet i annan tillämplig unionsstraffrätt, det vill säga för straffbara gärningar som begåtts på deras territorium och för straffbara gärningar som begåtts av deras medborgare, med beaktande av att det straffrättsliga systemet i det land där de straffbara gärningarna begås i allmänhet är bäst lämpat att hantera dem.
- (23) Eurons framträdande roll för unionens ekonomi och samhälle samt det särskilda hot mot euron – i egenskap av valuta av global betydelse – som visat sig genom förekomsten av ett betydande antal tryckerier i tredjeländer kräver ytterligare åtgärder för att skydda den. Därför bör behörighet fastställas för straffbara gärningar med anknytning till euron som begåtts utanför en viss medlemsstats territorium, om antingen gärningsmannen befinner sig inom den medlemsstatens territorium och inte har utlämnats eller falska eurosedlar eller euromynt som kan kopplas till gärningen upptäcks i den medlemsstaten. Med hänsyn till den objektivt sett annorlunda situationen för de medlemsstater som har euron som valuta är det lämpligt att skyldigheten att fastställa sådan jurisdiktion endast gäller för de medlemsstaterna. Vid lagföringen av de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3.1 a, 3.2 och 3.3, i den mån de hänför sig till artikel 3.1 a, samt anstiftan, medhjälp och försök till dessa gärningar, bör jurisdiktionen inte vara beroende av att gärningarna är straffbelagda på den plats där de begicks. När medlemsstaterna utövar sådan jurisdiktion bör de beakta frågan om huruvida de straffbara gärningarna hanteras av det straffrättsliga systemet i det land där de begåtts samt iaktta proportionalitetsprincipen, särskilt vad gäller brottmålsdomar som avkunnats av ett tredjeland för samma gärning.

- (24) För euron är identifieringen av falska eurosedlar och euromynt centraliserad till de nationella analyscentrum respektive de nationella centrum för myntanalys som har utsetts eller inrättats i enlighet med förordning (EG) nr 1338/2001. Analys, identifiering och spårning av falska eurosedlar och euromynt bör också vara möjlig under pågående rättsliga förfaranden för att påskynda upptäckten av källan till produktionen av falska sedlar och mynt i en brottsutredning eller vid lagföring och att undvika och stoppa dessa typer av falska sedlar och mynt från att fortsatt vara i omlopp, med vederbörlig respekt för principen om en rättvis och effektiv prövning. Det skulle bidra till effektivitet vid bekämpning av penningförfalskning och samtidigt öka antalet överföringar av beslagtagna falska sedlar och mynt under pågående straffrättsliga förfaranden, med förbehåll för begränsade undantag när endast tillgång falska sedlar och mynt bör beviljas. I allmänhet bör de behöriga myndigheterna tillåta fysisk överföring av de falska sedlarna och mynten till de nationella analyscentrumen och de nationella centrumen för myntanalys. Under vissa omständigheter, t.ex. om bara ett fåtal falska sedlar och mynt utgör bevismaterial i brottmål eller om fysisk överföring skulle medföra risk för att bevisning, exempelvis fingeravtryck, förstörs bör de behöriga myndigheterna i stället kunna besluta att bevilja tillgång till sedlarna och mynten.

- (25) Det finns behov av att samla in jämförbara uppgifter om de straffbara gärningar som avses i detta direktiv. För att få en mer heltäckande bild av problemet med förfalskningar på unionsnivå och därigenom medverka till utformningen av effektivare åtgärder bör medlemsstaterna till kommissionen lämna relevant statistik om antalet överträdelser gällande förfalskning av sedlar och mynt och antalet personer som lagförts och dömts.
- (26) För att kunna uppnå målet att bekämpa förfalskning av eurosedlar och euromynt bör ingående av avtal med tredjeländer, särskilt de länder som har euron som valuta, eftersträvas, i enlighet med relevanta fördragsförfaranden.
- (27) I detta direktiv iakttas grundläggande rättigheter och de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna, särskilt rätten till frihet och säkerhet, respekt för privat- och familjeliv, fritt yrkesval och rätt att arbeta, näringsfrihet, rätt till egendom, rätt till ett effektivt rättsmedel och till en opartisk domstol, presumption för oskuld och rätten till försvar, principerna om laglighet och proportionalitet i fråga om brott och straff samt rätten att inte bli dömd eller straffad två gånger för samma brott. Detta direktiv syftar till att säkerställa att dessa rättigheter och principer iakttas fullt ut och bör genomföras i enlighet med detta.
- (28) Syftet med detta direktiv är att ändra och utöka bestämmelserna i rambeslut 2000/383/RIF. Eftersom de ändringar som görs är många och genomgripande bör det rambeslutet för tydlighetens skull ersättas i sin helhet med avseende på de medlemsstater för vilka detta direktiv är bindande.

- (29) Eftersom målet för detta direktiv, nämligen att skydda euron och andra valutor mot förfalskning, inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna utan snarare, på grund av åtgärdernas omfattning och verkningar, kan uppnås bättre på unionsnivå, kan unionen vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 5 i fördraget om Europeiska unionen (EU-fördraget). I enlighet med proportionalitetsprincipen i samma artikel går detta direktiv inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- (30) I enlighet med artiklarna 1 och 2 i protokoll nr 22 om Danmarks ställning, fogat till EU-fördraget och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), deltar Danmark inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Danmark.
- (31) I enlighet med artikel 3 i protokoll nr 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till EU- och EUF-fördraget, har Irland meddelat att det önskar delta i antagandet och tillämpningen av detta direktiv.
- (32) I enlighet med artiklarna 1, 2 och 4a.1 i protokoll 21 om Förenade kungarikets och Irlands ställning med avseende på området med frihet, säkerhet och rättvisa, fogat till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, och utan att det påverkar tillämpningen av artikel 4 i det protokollet, deltar Förenade kungariket inte i antagandet av detta direktiv, som inte är bindande för eller tillämpligt på Förenade kungariket.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE.

Artikel 1

Syfte

Detta direktiv fastställer minimiregler om definitioner på straffbara gärningar och påföljder inom området förfalskning av euron och andra valutor. Det inför också gemensamma bestämmelser för att stärka bekämpandet av dessa gärningar, för att förbättra utredningen av dessa och för att säkerställa bättre samarbete mot penningförfalskning.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

- a) *pengar*: sedlar och mynt, i lagligt omlopp, inklusive eurosedlar och euromynt, i lagligt omlopp i enlighet med förordning (EG) nr 974/98,
- b) *juridisk person*: varje enhet som har denna status enligt tillämplig rätt, med undantag av stater eller offentliga organ vid utövandet av offentliga maktbefogenheter samt offentliga internationella organisationer.

Artikel 3
Straffbara gärningar

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att följande gärningar, om de begåtts uppsåtligen, är straffbara:
 - a) Att bedrägligt tillverka eller ändra pengar, oavsett vilka medel som har använts.
 - b) Att bedrägligt sätta falska pengar i omlopp.
 - c) Att importera, exportera, transportera, motta eller anskaffa falska pengar i syfte att sätta dem i omlopp, och med insikt om att de är falska.
 - d) Att framställa, motta, anskaffa eller inneha
 - i) instrument, föremål, datorprogram och data, samt andra medel som är särskilt anpassade för förfalskning eller ändring av pengar, eller
 - ii) säkerhetsdetaljer såsom hologram, vattenmärken eller andra komponenter av pengar som syftar till att skydda mot förfalskning.
2. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de gärningar som avses i punkt 1 a, b och c är straffbara även när det rör sig om sedlar eller mynt som framställs eller har framställts med hjälp av lagliga anordningar eller material i strid mot de rättigheter eller villkor enligt vilka de behöriga myndigheterna får ge ut sedlar och mynt.

3. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de gärningar som avses i punkterna 1 och 2 är straffbara även avseende sedlar och mynt som ännu inte getts ut, men som är avsedda att sättas i omlopp som lagligt betalningsmedel.

Artikel 4

Anstiftan, medhjälp och försök

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att anstiftan och medhjälp till sådana gärningar som avses i artikel 3 är straffbara.
2. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa att försök till de gärningar som avses i artikel 3.1 a, b eller c, 3.2 eller 3.3 i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 a, b och c utgör straffbara gärningar.

Artikel 5

Påföljder för fysiska personer

1. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de gärningar som avses i artiklarna 3 och 4 medför effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder.
2. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 d, de straffbara gärningar som avses i artikel 3.2 och de straffbara gärningar som avses i artikel 3.3 i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 d bestraffas med en maximipåföljd som inbegriper fängelse.
3. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 a och 3.3 i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 a bestraffas med ett maximistraff om minst åtta års fängelse.
4. Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att se till att de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 b och c och 3.3 i förhållande till de gärningar som avses i artikel 3.1 b och c bestraffas med ett maximistraff om minst fem års fängelse.

5. Beträffande de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 b får medlemsstaterna föreskriva andra effektiva, proportionella och avskräckande straffrättsliga påföljder än de som avses i punkt 4 i den här artikeln, inbegripet böter och fängelse, om de falska pengarna tagits emot utan vetskap om att de var förfalskade, men lämnats vidare med vetskap om att de var falska.

Artikel 6

Juridiska personers ansvar

1. Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att juridiska personer kan ställas till svars för de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4 som begåtts till förmån för den juridiska personen av en person som agerat antingen enskilt eller som en del av den juridiska personens organisation och som har en ledande ställning inom den juridiska personens organisation, grundad på
- a) behörighet att företräda den juridiska personen,
 - b) befogenhet att fatta beslut på den juridiska personens vägnar, eller
 - c) befogenhet att utöva kontroll inom den juridiska personen.
2. Medlemsstaterna ska säkerställa att en juridisk person kan ställas till svars när brister i den övervakning eller kontroll som ska utföras av en sådan person som avses i punkt 1 i denna artikel har gjort det möjligt för en person som är underställd den juridiska personen att till dennes förmån begå några av de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4.

3. Den juridiska personens ansvar enligt punkterna 1 och 2 i denna artikel utesluter inte lagföring av fysiska personer som är gärningsmän, anstiftare eller medhjälpare till några av de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4.

Artikel 7

Sanktioner för juridiska personer

Medlemsstaterna ska vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att en juridisk person som har ställts till svars enligt artikel 6 kan bli föremål för effektiva, proportionella och avskräckande sanktioner, som ska innefatta bötesstraff eller administrativa avgifter och som får innefatta även andra sanktioner, som till exempel

- a) fråntagande av rätt till offentliga förmåner eller stöd,
- b) tillfälligt eller permanent näringsförbud,
- c) rättslig övervakning,
- d) rättsligt beslut om upplösning av verksamheten,
- e) tillfällig eller permanent stängning av inrättningar som har använts för att begå den straffbara gärningen.

Artikel 8
Behörighet

1. Varje medlemsstat ska vidta nödvändiga åtgärder för att upprätta sin behörighet beträffande de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4, om
 - a) den straffbara gärningen helt eller delvis har begåtts på medlemsstatens territorium, eller
 - b) den straffbara gärningen har begåtts av någon som är medborgare i medlemsstaten.

2. Varje medlemsstat som har euron som valuta ska vidta nödvändiga åtgärder för att fastställa sin behörighet när det gäller de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4, och som har begåtts utanför dess territorium, åtminstone om de avser euron och om
 - a) den straffbara gärningen har begåtts av någon som befinner sig på den medlemsstatens territorium och inte utlämnats, eller
 - b) falska eurosedlar eller euromynt som härrör från den straffbara gärningen har påträffats på den medlemsstatens territorium.

Vid lagföringen av de straffbara gärningar som avses i artikel 3.1 a, 3.2 och 3.3, i den mån de hänför sig till artikel 3.1 a, samt anstiftan, medhjälp och försök till dessa straffbara gärningar, ska varje medlemsstat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa att dess behörighet inte är beroende av att gärningarna är straffbelagda på den plats där de begicks.

Artikel 9

Utredningsverktyg

Medlemsstaterna ska vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa att effektiva utredningsverktyg, som de som används när det gäller organiserad brottslighet eller andra grova brott, är tillgängliga för de personer, enheter eller avdelningar som har ansvaret för att utreda eller lagföra de straffbara gärningar som avses i artiklarna 3 och 4.

Artikel 10
Skyldighet att överlämna falska eurosedlar
och euromynt för analys och spårning

Medlemsstaterna ska under det straffrättsliga förfarandet se till att det nationella analyscentrumet och nationella centrumet för myntanalys utan dröjsmål tillåts undersöka misstänkta förfalskningar av eurosedlar och euromynt för analys, identifiering och spårning av ytterligare förfalskningar. De behöriga myndigheterna ska utan dröjsmål och senast när ett slutligt beslut om det straffrättsliga förfarandet har fattats översända nödvändiga provexemplar.

Artikel 11
Statistik

Medlemsstaterna ska åtminstone vartannat år lämna uppgifter till kommissionen om antalet straffbara gärningar, som fastställs i artiklarna 3 och 4, och antalet personer som lagförts respektive dömts för de straffbara gärningar som fastställs i artiklarna 3 och 4.

Artikel 12

Kommissionens rapportering och översyn

Kommissionen ska senast ...* lägga fram en rapport om tillämpningen av detta direktiv till Europaparlamentet och rådet. I rapporten ska det bedömas i vilken utsträckning medlemsstaterna har vidtagit nödvändiga åtgärder för att följa detta direktiv. Rapporten ska vid behov åtföljas av ett lagstiftningsförslag.

Artikel 13

Ersättande av rambeslut 2000/383/RIF

Rambeslut 2000/383/RIF ersätts härmed med avseende på de medlemsstater för vilka detta direktiv är bindande, dock utan att det påverkar dessa medlemsstaters skyldigheter avseende tidsfristen för införlivande av rambeslut 2000/383/RIF i nationell rätt.

För de medlemsstater för vilka detta direktiv är bindande ska hänvisningar till rambeslut 2000/383/RIF anses som hänvisningar till detta direktiv.

* EUT: Vänligen inför datum: fem år efter det att direktivet har trätt i kraft.

Artikel 14
Införlivande

1. Medlemsstaterna ska senast ...* sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv. De ska genast underrätta kommissionen om detta.

När en medlemsstat antar dessa bestämmelser ska de innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare föreskrifter om hur hänvisningen ska göras ska varje medlemsstat själv utfärda.

2. Medlemsstaterna ska till kommissionen överlämna texten till de centrala bestämmelser i nationell lagstiftning som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

* EUT: Vänligen inför datum: 24 månader efter det att direktivet har trätt i kraft.

Artikel 15
Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft dagen efter det att det har offentliggjorts i *Europeiska unionens officiella tidning*.

Artikel 16
Adressater

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna i enlighet med fördragen.

Utfärdat i Bryssel

På Europaparlamentets vägnar
Ordförande

På rådets vägnar
Ordförande